

Dames en heren,

Het is een eer om hier vandaag als voorzitter van het Nederlands Auschwitz Comité tot u te mogen spreken, op deze Nationale Holocaust Herdenking, en in het jaar dat het Auschwitz Comité 70 jaar bestaat.

Dit jaar is het 81 jaar geleden dat het vernietigingskamp Auschwitz werd bevrijd door het leger van de Sovjet-Unie, toen nog een bondgenoot in de strijd tegen het internationale fascisme, samen met de VS, Canada, Groot-Brittannië en Polen. De bevrijding van Auschwitz markeerde het einde van een van de donkerste hoofdstukken in de menselijke geschiedenis. Die bevrijdende bevrijders van Auschwitz hebben zich inmiddels ontpopt als de moordzuchtige bezetters van hun buurland.

En de Verenigde Staten, die altijd golden als de verdedigers van vrije, democratische waarden, zijn van een trouwe bondgenoot duizelingwekkend snel veranderd in een autocratische, machtswellustige staat die zich tot voor kort openlijk uitsprak over het – zo nodig met geweld – innemen van Groenland. Het is bijna niet te bevatten.

We zijn in een nieuwe wereldorde beland, waar geen plaats meer is voor verbinding tussen mensen en staten. Het lijkt enkel nog te gaan om het recht van de sterkste, om het ondermijnen van de internationale rechtsorde en de uitholling van instituties.

Veel van de zekerheden waarop wij dachten te kunnen vertrouwen, zijn verdwenen. Afspraken die de wereld veilig moesten houden, blijken kwetsbaar. De ondermijning van de rechtsorde wordt extra gevoed door grootschalige haat- en desinformatiecampagnes op sociale media. Zelfs ontkenning en vervalsing van de Holocaust vinden daar opnieuw een podium.

Enkele dagen geleden reikten wij hier in Amsterdam aan de Israëlische filmmaker Dror Moreh de *Annetje Fels Kupferschmidt Prijs* uit – de ‘Nooit Meer Auschwitz Award’-. Moreh onderzoekt in zijn werk het falen van westerse democratieën bij grote conflicten en genocides. In zijn lezing raakte hij de extreme toename van online-haat zijdelings aan.

Ik citeer:

“Politieke catastrofes worden niet altijd aangekondigd door grote oorzaken, maar ontstaan wanneer soms ogenschijnlijk triviale ontwikkelingen samenkomen. Ideeën die twintig jaar geleden nog algemeen als excentriek werden gezien, geven vandaag in toenemende mate vorm aan de democratische politiek.

Anti-immigratie sentiment en vreemdelingenhaat dringen door tot de politieke mainstream. Tegelijkertijd is het antisemitisme in opmars en neemt de islamofobie toe. Haat verspreidt zich online met een snelheid waarvan Joseph Goebbels alleen maar had kunnen dromen. Minderheden worden aangevallen. Vluchtelingen worden ontmenselijkt. En opnieuw verkiezen velen te zwijgen.

Joodse gemeenschappen overal ter wereld verkeren in gevaar; wereldwijd is er een sterke toename van antisemitische incidenten. Aanvallen op Joodse gemeenschappen zijn wereldwijd explosief gestegen.”

Einde citaat.

Kortgeleden verscheen er een interview in *de Telegraaf* met de directeur van het Joods Cultureel Kwartier, Emile Schrijver. Na de pogrom van 7 oktober 2023 en de daaropvolgende oorlog in Gaza zijn de bezoekersaantallen van Joodse instellingen sterk afgenomen. Het stuk werd ook geplaatst op sociale media. De reacties die daarbij werden geplaatst, zijn verbijsterend en angstaanjagend tegelijk. Eén litanie van Jodenhaat en antisemitische complottheorieën, de ene reactie nog schunniger dan de andere. Het is niet gek dat Joden in Nederland zich in toenemende mate onveilig voelen.

Maar het is niet alleen de Joodse gemeenschap die slachtoffer is van online haat en desinformatie. Toen op nieuwjaarsnacht de voormalige katholieke Vondelkerk afbrandde, werden al snel door anonieme haatzaaiers berichten geplaatst dat de kerk in brand zou zijn gestoken door islamitische inwoners van Amsterdam. Je reinste verdachtmakingen zonder enige kern van waarheid. Precies hetzelfde gebeurde trouwens eerder in Parijs, terwijl de Notre Dame nog in brand stond.

In deze tijd van onzekerheid en groeiende polarisatie is het des te belangrijker dat wij blijven zoeken naar verbinding. Want juist door verbinding kunnen we weerstand bieden aan haat, desinformatie en uitsluiting. De remedie tegen verdeeldheid is het blijven zoeken naar

elkaar, het aangaan van gesprekken en het tonen van oprechte nieuwsgierigheid naar de ander.

Laten wij vandaag niet alleen stilstaan bij het verleden, maar ook onze verantwoordelijkheid nemen voor de toekomst. Een toekomst waarin we bouwen aan bruggen, in plaats van muren; waarin we luisteren in plaats van veroordelen; waarin we verbinden in plaats van polariseren.

Wij zien dat in ieder geval als onze opdracht.

Dank u wel.

.....

Welkomsttoespraak van Linda Clewits,
voorzitter van het Nederlands Auschwitz Comité.

Uitgesproken bij de Nationale Holocaust Herdenking op 25 januari 2026

NEDERLANDS AUSCHWITZ COMITÉ